

Teoman ÖZTÜRK'ün TMMOB Örgütlülüğüne Katkıları.....

Elektrik-Elektronik Mühendisi *Haşim AYDINCAK*

hasim.aydincak@gmail.com

Teoman Öztürk 11 Temmuz 1994'de aramızdan ayrıldığında daha henüz 54 yaşındaydı. Bugün O'nun o yaşını iki yıl fazlasıyla sollamış birisi olarak onu gıpta ile anıyorum: Kısacık ömrüne ne çok güzellik sigdırmış.

1973-1980 arası 7 yıl TMMOB'nin başkanlığını yaptı. Kelimenin tam anlamıyla Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin mühendis ve mimarların birlikte-ortaklaşa mücadelesinin örgütü olma kimliğini kazanmasında çok büyük katkısı vardır.

12 Mart darbe ortamının dağınıklığının da etkisiyle, o aşamada genel kurulunu bile yapamayan, o aşamadaki onaltı odasından ancak altısını çalışmalarına katabilen, değil mücadele etmeyi "mücadele" sözcüğünü bile kullanmaya çekinen güçsüz-dağınık bir TMMOB'yi devir alır 1973 yılında. 1968 devrimci hareketi içinde yetişmiş olan, Türkiye'deki toplumsal ve siyasal mücadele içinde yetişmiş olan mühendis ve mimarlar giderek Odalarda etkin olmaya başlıyorlardı. 1973 yılı Nisanında o dönemki mücadele arkadaşlarıyla birlikte "Yüreğimizdeki insan sevgisini ve yurtseverliği, baskı ve zulüm yöntemlerinin sökülüp atamayacağını bilinci içinde ,bilimi ve tekniği, emperyalizmin ve sömürgeçlerin değil, emekçi halkımızın hizmetine sunmak için her çabayı güçlendirerek sürdürme yolunda inançlı ve kararlıyız" diyerek yola koyulmuşlardı. Bugün bizlerin gururla sahip çıktığı ve güçlendirerek geleceğe taşıma gayreti içerisinde olduğumuz devrimci TMMOB kimliği ve geleneği bu yola çıkıştan doğmuş ve gelişmiştir.

O günlerde şu temel saptamalar da yapılarak TMMOB bir devrimci program etrafında toparlanmaya çalışılmaktaydı: "Mühendis ve mimarların sorunları ülke sorunlarından ayrılmaz bir bütündür ve bu sorunlar bağımlı ve demokrasiyi genişletmemiş bir siyasal ekonomik yapıdan kaynaklanmaktadır." Döneme tanıklık etmiş bir abimiz o dönemin dağınıklığına değinirken "Ancak Teoman toparlayabilirdi" diyor. Bir başka abimiz ise " Teoman

mühendis ve mimar kesiminde bu devrimci mücadeleyi, bu devrimci programı uygulayacak olan lider kadronun lideriydi. Böyle bir lider gerekiyordu ve bunu Teoman başarıyla üstlendi" değerlendirmesini yapıyor.

TMMOB'nin 24 Mayıs 1980 tarihindeki 25. Genel Kurul'unda görev yaptığı 7 yılın envanterini çıkarıyor Teoman Öztürk:

"O günden bugüne tam 7 yıl geçti.

Yıllardır savunduğumuz ve mutlaka geliştirilmesi gerekli olan ortak bina ve basımevi, işyeri temsilcilikleri, merkezi yayın organı olan Birlik Haberleri, ilki 13 Mart 1976'da başlayan faşist baskı ve saldırıları protesto miting ve yürüyüşleri, ekonomik-demokratik haklar ve grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklar mücadelemiz, emperyalizmin ve yerli ortaklarının sömürü ,yağma ve talanına karşı uzmanlık alanlarımızda sürdürdüğümüz çalışmalar, 29 Haziran ve 19 Eylül direnişleriyle dopdolu 7 yıl. Ve bunları gerçekleştirirken önümüze çıkan engelleri aşmak için sürdürülen mücadele ile dolu 7 yıl. Kıyımlarla, baskılarla, saldırılarla, bombalı kurşunlu saldırılara karşı mücadeleyle dopdolu geçen bir 7 yıl. Bugün 24 Mayıs 1980. Emekçi halkımızın, bizlerden kendi alanımızda yerine getirilmesi oldukça zor görevleri beklediği bu dönemde ...yıllarca süren çetin mücadelelerle, yönetimlerde sürekliliği sağlayan devrimci, demokrat, yurtsever yönetici kadroları; örgütüne güvenen inanmış bilinçli ve kararlı onbinlerce mühendis ve mimarıyla, Türkiye'de emekçi halk kitleleri içinde adından güven ve sevgiyle bahsedilen TMMOB var artık."

1988-1990 yıllarından itibaren, 12 Eylül'ün TMMOB üzerindeki tahribatı gidermeye yönelik çalışmalarda yer aldı. Göğüslemek durumunda kaldığı ağır bedellere rağmen sitemsiz ve tüm mütevazılığı ile o süreçte yer aldı. Yönlendirici katkılarda bulundu, tek başına duruşu ile bile toparlanmanın doğru adresini belirtmekte etkili oldu. Onun kişisel özellikleri de TMMOB'deki birlikte ve ortaklaşa yürüyüşün

örülmesinde çok önemli bir etkendi. Bazı tanklıklardan yaptığımız aktarmalar anlamlı olacaktır:

O son derece alçak gönüllüydü. O'nu liderliğe taşıyan süreç daha Mimarlar Odası saflarında çalışmaya başlarken bile sahip olduğu anlayıştan kaynaklanıyordu: " Bende etkin olan tek düşünce bizden önce görev yapan devrimci arkadaşların toplumsal çıkarları kişisel çıkarlardan önde tutan mücadele bayraklarını yere düşürmemek ve onların mücadelesini geliştirerek sürdürmek ve bir gün bu görevi daha iyi yapacak kadrolara devretmekti."

Bir tanışımız şöyle diyor: "Teoman, görüşünde, kavgasında, yürüyüşünde çok netti,dimdikti,çok berraktı,kafası kanşık değildi; kavgasına kararlı geldi,ama yürüyüşü de güzeldi,düzenliydi".

Bir başka tanışın söyledikleri de hiç yabancıımız değil: "O güzel insan hem devrimciydi, hem de önderliği herkese gurur veren bir insandı.Bu gururu yaşatmak için eğilmemek, gerekirse kırılmak, ama asla eğilmemek ve bayrağı yere düşürmemek gibi bir ilkeyi sonuna kadar götürme kararlılığını sürdüren bir ağabeydi, bir önderdi."

Bir diğer tanışın söyledikleri de anlam katıyor : "O, siyasallaşmanın doruklara çıktığı bir dönemde ademoğlu kalmayı becerdi ve bu kimliğinden ödün vermedi. O insanı insana,daha önemlisi insanı kendine yabancılaştıran her türlü kimlikten uzak durmaya özen gösterdi,kibirlenmedi,her zaman alçak gönüllü oldu."

Başka bir tanklık da önemli saptamalarda bulunuyor: "Teoman örgütü çalıştırdı, liderlik bir programın gerçekleşmesi için gerekli olan araçları ortaya koymasını bilen ve bu araçları uyum içinde çalıştıran insandı,Teoman bunu yaptı." Ve devam ediyor aynı tanık : "Dar meslek anlayışının egemen olduğu Odaları devrimci programıyla bir noktaya getirdi, ... siyasi çatışmalar konusunda da yine ortak zemini yakalamasını bildi. O zemin bilime ve teknolojiye dayalı çalışmalardı. Kendi sözünü anımsatmakta yarar var "bilimi ve tekniği emperyalizmin ve sömürgeçlerin değil, halkın çıkarlarına sunma" meselesi...Evet bunu yaptığı için de Teoman kendisine karşı olan Odaları dahi kararlara ortak etmesini, eylemlere ortak etmesini bildi"

Bir başka tanık O'nun yönetim tarzına ilişkin ilginç saptamalarda bulunuyor: " ... insanı motive etmeyi üyenin ve yöneticilerin moral değerlerini yükseltmeyi bilen bir insandı. Teoman bir konuda karar alınmasını istediği veya bir karara ihtiyaç duyduğu zaman konuyu son derece net ortaya koyar,gerekçelerini iyi anlatır,sağlıklı bir tartışma ortamı yaratarak sonuca ulaşırdı. Yönetimde prestijini ortaya koymaya,yada baskı yapmaya gerek duyduğunu görmedim. ... Hiç bir zaman da kendi inançlarından taviz vermedi,hiç bir zaman denge politikası uygulamadı,bildiklerini doğrudan söyleyerek,ikna ederek, tartışarak, kimseyi kırmadan demokratik yöntemleri yerleştirdi, TMMOB'yi gerçek anlamıyla etkin bir örgüt haline getirdi." Devamla aktardığı şu gözlemi de çok önemli : "Teoman öyle bir orkestra şefiydi ki, şef için ayrılan yerde durmaz,enstrümanlar içerisinden yönetirdi orkestrayı.Zaten Teoman'ın ayrıcalığı buydu; olayların içerisindeydi, yönlendiriciydi, ama kendini ayrıcalıklı, özel görmezdi."

Bir başka tanışımız da mühendis mimar üye

potansiyelinin ülkedeki devrimci potansiyelle rezonansını sağlayan kitle çizgisinin oluşturulması konusundaki çok önemli saptamalarını bizimle paylaşıyor: " Teoman'ın başardığı iş şudur:...bir çelişkiyi bir devrimci potansiyelle dönüştürme işi...onu günlük hayatta birebir yaşamak,her bildiride,her eylemde,her üyenin geldiğinde birebir onunla konuşarak bunu inşa etmek bence Teoman'ın başardığı en zorlu işti." "...özellikle en yakın halkayı Teoman çok iyi kavramıştı... bütün örgütü değil, bütün yöneticileri değil,onunla arasındaki bir kademeyi bu işe sokmanın önemini çok iyi kavramıştı.Şeffaf yönetim ve o halkayla çok sıkı temasın önemini çok iyi kavramıştı.... TMMOB'nin kapsayıcılığı meselesine verdiği önem çok önemlidir.Yani bir konuda ne kadar çok Odayı işin içine çekebilirse o kadar önemli olduğu ve bunun pratiği çok önemlidir ve bir duygu, birlikte yapabiliriz duygusu ve mutlaka bir yerde uzlaşırsınız duygusunu Teoman hepimize hakim olması için çok sabırlı bir çaba göstermiştir."

Bir başka tanışımız ise saptamalarını bizlerle şöyle paylaşıyor: "Öztürk, meslek adamları mesleğini bilmeli derdi, mesleği ülkenin ve halkın çıkarları doğrultusunda kullanabilmek için, mesleki bilginin önemli olduğuna inanırdı, bilmeden yapılmaz derdi."

O bir örgüt adamıydı, örgütüne ve çalışma arkadaşlarına "kararlı olmayı,mücadeleci olmayı, özverili olmayı, alçak gönüllü olmayı öğretmişti" Birlik,ortaklaşma, paylaşma ve dayanışmanın kültürünü yerleştirmeye çalışmıştı. Büyük Oda-küçük Oda, zengin Oda- fakir Oda ayrımını geçersiz kılmak üzere olanakların ortak kullanılması, ortak mekanlar yaratılması, ortak yayın araçlarının gerçekleştirilmesi gibi ortam ve araçlara işlerlik kazandırılmasını bunun için önemsiyordu. Kızı sevgili Elif'in çocukluğuna dair anlattığı "kırmızı bisiklet" hikayesi bu açıdan çok öğreticidir: çocuklarına aldığı kırmızı bisikleti arkadaşlarıyla eşit düzeyde ve ortaklaşa kullanmaya yönlendirmiştir. O aşamada bisikletini başkalarıyla paylaşmak durumunda kalışına bir anlam veremeyen Elif yıllar sonra konuyu şöyle değerlendirmektedir : " O bisiklet biz ve arkadaşlarımız için sevgiydi, dostluktu, paylaşımdaydı, dayanışmaydı."

Bir başka tanışın bu açıdan söyledikleri daha da anlam kazandırıyor: "...herkesi herkesle dost yaparak, herkesi herkesle yardımlaşmaya, herkesin herkese bir şeyler vermesini ve bir şeyleri paylaşmaya öğretmeye zorlardı, kaçamazdınız ondan, o sorumluluktan kaçamazdınız,bu sorumluluğu insanın içine aşılardı."

O'nunla pek çok güçlüğü birlikte göğüslemiş tanklıklardan birisinin saptamalarıyla konuyu bağlayalım: "Hayatın her alanında eğer bir zorluka karşılaşıyorsanız, evinizde,işyerinizde mücadelenizde Teoman Öztürk sizin hemen yanbaşınızda olurdu ya da olmasını isterdiniz, özlerdiniz."

Yitirdiğimizden bu yana onu özlemle anıyoruz. O'nu anmak ister istemez bir kişisel güzelleme ve övgüye dönüşüyor. Oysa esas olarak onun özellik ve güzelliklerine meslek örgütü ve mücadele örgütü olarak TMMOB'nin örgütlülüğüne etkileri- kattıkları açısından değiniliyor. TMMOB örgütlülüğünün her biriminde, her etkinliğinde ondan izler bulunmaktadı. Bu nedenle Teoman Öztürk anmasını, TMMOB örgütlenmesinin irdeleneceği, geliştirileceği ortak etkinlikler dizisi olarak gerçekleştirmek yararlı olacaktır.

